

Spis treści

Objaśnienie niektórych terminów występujących w tekście	13
Wstęp	15
Rozdział I	
Definicje pojęć „eutanazja” i „wspomagane samobójstwo”	19
1. Ewolucja znaczenia słowa „eutanazja”	19
2. Problem z definicją eutanazji	24
2.1 Cechy definicyjne i przykłady definicji terminu „eutanazja”	27
2.2 Wspomagane samobójstwo	32
3. Typy eutanazji	34
Rozdział II	
Sytuacje graniczne związane z leczeniem u schyłku życia	37
1. Uwagi wstępne	37
2. Problem sztucznego nawadniania i odżywiania	39
2.1 Przykłady spraw sądowych dotyczących przerwania nawadniania i odżywiania.	40
2.2 Czym jest sztuczne nawadnianie i odżywianie	47
3. Zasada podwójnego skutku jako usprawiedliwienie przyspieszenia śmierci w opiece paliatywnej	50
3.1 Zasada podwójnego skutku u św. Tomasza z Akwinu	50
3.2 Współczesne zastosowanie zasady podwójnego skutku	52
3.2.1 Zastosowania zasady podwójnego skutku w prawie i normach organizacji zawodowych lekarzy.	54
3.2.2 Zastosowanie zasady podwójnego skutku w orzecznictwie – przykład brytyjski	54

3.2.3	Letalna analgezja w prawie polskim	56
3.2.4	Zasada podwójnego skutku w normach wybranych organizacji zawodowych lekarzy	57
3.2.5	Raport brytyjskiej Komisji Waltona	59
3.2.6	Krytyka zasady podwójnego skutku	60
3.2.6.1	Dylematy związane z opieką paliatywną	60
3.2.6.2	Krytyka intencji (zamiaru)	61
3.2.6.3	Lekarz i jego odpowiedzialność za śmierć chorego	64
3.2.6.4	Obrona intencji	65
3.3	Zakwestionowanie aktualności zasady podwójnego skutku	67
4.	Terminalna sedacja	68
5.	Zabić a pozwolić umrzeć	74
5.1	Zaprzestanie terapii ratującej życie	74
5.2	Eutanazja a zaprzestanie terapii	75
5.3	Działanie i zaniechanie, ocena konsekwencji	76
5.4	Zaprzestanie terapii a eutanazja bierna	77
5.5	Uporczywość (daremnność) terapeutyczna	78
5.6	Autonomia pacjenta i przerwanie leczenia	80
6.	Podsumowanie	83

Rozdział III

Argument religijny.	85
1. Stanowisko chrześcijaństwa	85
1.1 Zagadnienia wstępne	85
1.2 Stanowisko Kościoła katolickiego	86
1.3 Stanowisko Kościołów prawosławnych	99
1.4 Stanowisko wybranych Kościołów protestanckich	108
1.4.1 Zagadnienia wstępne	108
1.4.2 Stanowisko Kościoła anglikańskiego	109
1.4.3 Stanowisko metodystów	113
1.4.4 Stanowisko Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego	115
1.4.5 Stanowisko Kościołów reformowanych	120
1.4.6 Stanowisko prezbiterian	122
1.4.7 Stanowisko Wspólnoty Kościołów Ewangelickich w Europie	123
1.4.8 Podsumowanie	125
2. Stanowisko judaizmu	126

3. Stanowisko islamu	135
4. Stanowisko buddyzmu	147

Rozdział IV

Argument z prawa naturalnego – wersja laicka	159
1. Uwagi wstępne	159
2. Prawo naturalne jako obiektywny porządek norm	160
2.1 Problem z akceptacją prawa naturalnego	161
2.2 Źródła poznania prawa naturalnego	163
2.3 Krytyka – błąd naturalistyczny	165
3. Prawo naturalne a prawo stanowione	166
4. Prawa człowieka jako przykład uniwersalnych praw naturalnych	168
5. Dobro ludzkiego życia	170
6. Podsumowanie	172

Rozdział V

Argument z autonomii jednostki	175
1. Uwagi ogólne	175
2. Autonomia w medycynie	177
2.1 Europejska konwencja bioetyczna	179
3. Problem zgody pacjenta na leczenie	180
3.1 Zgoda kompetentnej osoby na zabieg	180
3.2 Problem zgody pacjenta niekompetentnego	181
3.3 Oświadczenia woli <i>pro futuro</i>	185
3.4 Krytyka oświadczeń woli <i>pro futuro</i>	188
3.5 Koncepcja najlepszego interesu pacjenta	189
3.6 Krytyka koncepcji najlepszego interesu pacjenta	191
4. Eutanazja na prośbę pacjenta jako wyraz autonomii	192
5. „Obowiązek umierania”	203
6. Eutanazja a powinności lekarza	205
7. Podsumowanie	207

Rozdział VI

Argument jakości życia	211
1. Uwagi wstępne	211
1.1 Czym jest jakość życia	212
1.2 Próby opisu i zastosowania kategorii jakości życia	212

1.3	Problem mierzalności jakości życia	213
1.3.1	Przykładowe mierniki jakości życia	213
1.4	Jakość życia w decyzjach etycznych	215
1.4.1	Pacjenci kompetentni i ich jakość życia	216
1.4.2	Przykłady rozstrzygnięć sądowych w przypadkach osób kompetentnych	217
1.4.3	Jakość życia w przypadkach pacjentów niekompetentnych	219
1.5	Bycie osobą a prawo do życia	220
1.5.1	Przynależność do gatunku ludzkiego jako kryterium bycia osobą	221
1.5.2	Przykłady rozstrzygnięć sądowych w przypadkach osób niekompetentnych	222
1.5.3	Holenderski protokół z Groningen jako przykład zastosowania oceny jakości życia	230
2.	Podsumowanie	233
Rozdział VII		
	Argument równi pochyłej	237
1.	Uwagi ogólne	237
2.	Formy argumentu równi pochyłej	239
2.1	Logiczna postać argumentu równi pochyłej	239
2.2	Empiryczna postać argumentu równi pochyłej	240
2.3	Historyczna postać argumentu równi pochyłej	243
3.	Wytyczenie granicy jako zabezpieczenia przed skutkami równi pochyłej	244
4.	Próby wytyczenia granic w praktyce – wybrane obowiązujące rozwiązania prawne	246
4.1	Wspomagane samobójstwo – rozwiązania amerykańskie	246
4.2	Eutanazja w rozwiązaniach europejskich	251
4.2.1	Holandia	251
4.2.1.1	Orzecznictwo sądowe	252
4.2.1.2	Ustawa „O kontroli zakończenia życia na żądanie i pomocy w samobójstwie”	255
4.2.2	Belgia	257
4.2.2.1	Ustawa i orzecznictwo sądowe	257
4.2.3	Luksemburg	259
4.2.4	Kanada	261
4.2.5	Australijski stan Wiktorii	267
4.2.6	Prawny status eutanazji i wspomaganego samobójstwa w Polsce	269
4.2.6.1	Zabójstwo na żądanie i ze współczucia w polskim kodeksie karnym	269

4.2.6.1.1	Problem z terminem „eutanazja”	269
4.2.6.1.2	Przedmiot ochrony	269
4.2.6.1.3	Eutanazja a zaniechanie lub niepodjęcie terapii	271
4.2.6.1.4	Warunki uprzywilejowania zabójstwa z art. 150 kk	273
4.2.6.1.5	Sankcja za zabójstwo z art. 150 kk.	275
4.2.6.2	Namowa lub udzielenie pomocy do samobójstwa w polskim kodeksie karnym	276
4.2.6.2.1	Przedmiot ochrony	276
4.2.6.2.2	Forma i przesłanki popełnienia przestępstwa z art. 151 kk	277
4.2.6.2.3	Wątpliwości związane z karalnością przestępstwa z art. 151 kk	278
4.2.7	Polski projekt legalizacji eutanazji	280
5.	Wątpliwości dotyczące efektywności zabezpieczeń przed równią pochyłą	281
5.1	Płynna granica między wspomaganym samobójstwem a eutanazją oraz rodzajami cierpienia	281
5.2	Statystyki holenderskie i belgijskie	287
5.2.1	Raport Rammelink i jego krytyka	287
5.2.2	Kontynuacja badań nad zjawiskiem wspomaganej śmierci w Holandii	289
5.2.3	Statystyki regionalnych komisji ds. eutanazji	291
5.2.4	Dyskusyjność przytaczanych danych	295
5.2.5	Statystyki belgijskie i ich analiza	295
5.2.6	Wątpliwości odnośnie do przestrzegania granic wykonywania eutanazji wytyczonych przez ustawodawcę belgijskiego	301
5.3	Zmiany w prawie brytyjskim po sprawie Dianne Pretty	304
5.4	Od autonomii decyzji do eutanazji osób niekompetentnych motywowanej współzuciem	310
6.	Podsumowanie	311

Rozdział VIII

Typy argumentów w sporze o dopuszczalność eutanazji i wspomagane samobójstwo

		319
1.	Wprowadzenie	319
2.	Czym jest eutanazja i wspomagane samobójstwo	319
3.	Argumenty formułowane przez przeciwników przyspieszania śmierci	321
3.1	Argument świętości życia w wersji religijnej	322
3.2	Argument nienaruszalności życia z prawa naturalnego w wersji laickiej	324

3.3 Argument równi pochyłej	326
4. Argumenty formułowane przez zwolenników przyspieszania śmierci	328
4.1 Argument autonomii jednostki	328
4.2 Argument jakości życia	331
5. Inne argumenty	333
6. Podsumowanie	336
Bibliografia	339